

บทความการวิจัย

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ Buddhist Priests' Roles in Community Development of Wat Mai, Samutprakarn Province

พระสมุห์วัชโรจน์ กิตติญาโณ (สัมฤทธิ์)
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ และเปรียบเทียบระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนจากประชาชนของจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ตารางการสุ่มของ Taro Yamane กำหนดความเชื่อมั่น 95% จำนวนตัวอย่าง 400 คน และใช้วิธีการเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ ฟิชเชอร์ (LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมมากกว่าด้านอื่นโดยเฉพาะประเด็นเรื่องพระสงฆ์ควรให้ความรู้ แนวคิด เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต รองลงมา คือ ด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องพระสงฆ์ไม่ควรเน้นสร้างถาวรวัตถุในวัดมากเกินไปจนความจำเป็น และน้อยที่สุด คือ ด้านเผยแพร่ธรรม โดยเฉพาะประเด็นเรื่อง รัฐบาลควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแพร่ของพระสงฆ์อย่างจริงจัง

จากการทดสอบสมมติฐานอภิปรายได้ว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนา เป็นสถาบันหลักหนึ่งของสังคมไทย คนไทยต่างให้การยอมรับนับถือมา ตั้งแต่โบราณกาลและมีการสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนา และสถาบันศาสนาเป็นระบอบย่อยของสังคมไทย ซึ่งมีวัด เป็นศาสนสถาน มีพระสงฆ์เป็นศาสนบุคคล ถือเป็นตัวแทนในการดำเนินกิจกรรมศาสนา ที่จะทำ ให้พระพุทธศาสนาช่วยการพัฒนาชุมชนสังคม และประเทศชาติอย่างสำคัญยิ่ง ในสมัยก่อนประเทศไทยมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีสถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ปกครองรัฐ สถาบันปกครองได้ อาศัยพระพุทธศาสนาเป็นกลไกหนึ่งในการปกครอง สถาบันกษัตริย์ยังให้คุ้มครองป้องกันและสนับสนุนแก่ พระสงฆ์ที่ทำตามนโยบายด้วยการพระราชทาน สมณศักดิ์ นิตยภัต การบูรณะและปฏิสังขรณ์วัด การทำบุญ ทอดกฐิน ทอดพระป่า แต่งตั้ง ให้เป็นพระอุปัชฌาย์ แต่งตั้งวัดให้เป็นวัดหลวง ปัจจุบันรัฐก็ยังตั้งพระสงฆ์เข้า มาร่วมโครงการพัฒนาบางโครงการเพื่อสร้างความชอบธรรมโดยอ้างถึงความเป็นปึกแผ่นของชาติ โดยจัดให้มีการอบรมถวายรู้แก่พระสงฆ์ และรัฐยังได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับพระสงฆ์นอกเหนือพระธรรมวินัยโดยให้กรมการ ศาสนาเป็นผู้ดูแลควบคุมกิจการคณะสงฆ์ด้วย จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกลไกสำคัญ หรือกลุ่ม บุคคลที่มีอิทธิพลในการสร้างสรรค์พระพุทธศาสนาหรือเป็นแกนกลางของพระพุทธศาสนาก็คือ พระสงฆ์

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือต่อ สังคมไทยตลอดมา โดยมีส่วนช่วยเหลือในการกลม่อเมลาจิตใจ และลักษณะนิสัยของคนไทย ตลอดจนการ ให้บริการตามความจำเป็น ตามความต้องการของประชาชน อีกทั้งมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาทางสังคม แม้กระทั่งในปัจจุบันความสำคัญในประการดังกล่าวก็ยังคงอยู่ พระภิกษุสงฆ์กับวัดต้องรับภาระหน้าที่ในการ ช่วยเหลือสังคม และทางราชการของเราอยู่ตลอดไป สถาบันแห่งนี้จึงอำนวยความสะดวกต่อการปกครอง และการบริหารของไทยอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนแถบชนบท ที่รับบริการจากรัฐบาลได้ ไม่ทั่วถึง ในประเทศไทยจึงมีชุมชนส่วนใหญ่ที่มีหมู่บ้านเป็นหน่วยหลัก และมักจะมีวัดตั้งอยู่ในใจกลางราษฎร์ใน หมู่บ้านจึงมีวัดเป็นแหล่งศูนย์กลางสำหรับการสมาคม หรือการดำรงชีวิตทางสังคมและศูนย์กลางของ วัฒนธรรม ชีวิตในชนบทจะอยู่รอบๆ วัด เพราะประชาชนส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง วัดจึง เป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่อยู่เหนือจิตใจของชาวไทยอยู่มาก และนับได้ว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดใน หมู่บ้านที่รองไปจากครอบครัว ความนับถือของประชาชนที่มีต่อสถาบันนี้จะเห็นได้จาก การที่คนไทยได้อุทิศ ตนให้กับวัด ทั้งในด้านจิตใจ เวลา แรงงาน และทรัพย์สินจำนวนเงินที่ พุทธศาสนิกชนใช้ไปในการทำบุญ

พระสงฆ์เป็นองค์ประกอบหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา เพราะเป็นผู้ทำ ให้เกิดความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนาหยั่งรากฝังลึกลงในสังคมจนเป็นสถาบันสำคัญหนึ่งของสังคม เมื่อ ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นสถาบันทางศาสนาองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง คือวัดและ พระสงฆ์มีอิทธิพลและบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรมและพฤติกรรมต่างๆ พระสงฆ์เป็นองค์ประกอบหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา เพราะเป็นผู้ทำ ให้ เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนาหยั่งรากฝังลึกลงในสังคมจนเป็นสถาบันสำคัญ หนึ่งของสังคม เมื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นสถาบันทางศาสนาองค์ประกอบที่มีความสำคัญ

ยิ่ง คือวัดและพระสงฆ์มีอิทธิพลและบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรมและพฤติกรรมต่างๆ

บทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย เป็นงานที่พระสงฆ์จะทำได้โดยตรงก็คือการสงเคราะห์ทางจิตใจ ส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป โดยการสงเคราะห์นั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามกาลเทศะ บทบาทของพระสงฆ์ในการสงเคราะห์ชุมชน ตามแนวความคิดของพระราชาวมุณี ประกอบด้วย การให้คำแนะนำทางจิตใจเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตต่างๆ ส่วนบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนควรปฏิบัติตนประการแรกคือต้องเป็นผู้นำทางจิตใจ ศรัทธาและปัญญา เนื่องจากความเจริญทางวัตถุและความรวดเร็วของข้อมูล ข่าวสาร พุทธศาสนิกชนขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา ไม่มีหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่มีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนและชุมชน เพื่อยกระดับจิตใจของประชาชนด้วยหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาให้สามารถมีชีวิตอย่างเป็นสุขมีศรัทธา และปัญญาที่ถูกต้อง ประการที่สองพัฒนาจิตใจของประชาชนด้วยกระบวนการให้การศึกษอบรมและส่งเสริมประชาชนให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี มีสรีรภาพจิตใจที่เข้มแข็ง มีความเอื้ออาทรต่อบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ประการที่สามคือ ต้องส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนและประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในวัด ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รวมทั้งการจัดให้วัดเป็นอุทยานการศึกษา เป็นแหล่งความรู้แก่เยาวชนและประชาชน ประการที่สี่ต้องส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยต่อเนื่องยาวนานแต่โบราณกาล

ดังนั้นวัดและพระสงฆ์เป็นองค์กรหนึ่งที่ประกอบเป็นรูปธรรม และทำหน้าที่ถ่ายทอดบทบาทของพระศาสนาไปสู่สังคมที่ดี และการปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนและชนบท วัดและพระสงฆ์มีอิทธิพลและมีบทบาทในการพัฒนาวิถีชีวิตของประชาชนได้มากที่สุด ด้วยเหตุที่เห็นได้ง่าง่ายอยู่ 3 ประการคือ ประการแรก การดำเนินชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่ ที่คณะเหล่าพุทธบริษัทอุบาสก อุบาสิกา นำมาถวาย ประการที่สอง สถานภาพและเหตุการณ์ในสังคมย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญสมณธรรม และประการสุดท้าย โดยเมตตาธรรมของพระสงฆ์ ที่ช่วยเหลือเพื่อนผู้อื่นให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง อีกประการหนึ่ง แม้ว่าพระสงฆ์จะมีบทบาทในการเป็นผู้นำสังคมและชุมชน ทางด้านจิตใจส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม สติปัญญาที่ถูกต้องซึ่งให้ทางสังคมเป็นรากฐานของความเจริญและความสุขที่แท้จริงของสังคมก็ตาม แต่ถ้าหากสังคมเกิดการวิกฤตที่มีปัญหาต่างๆมากมาย เช่นประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องความยากจน ความเจ็บไข้ได้ป่วย สถานที่ที่ทำมาหากินเลี้ยงชีพตลอดจนปัญหาขาดการศึกษา และปัญหาที่เกิดขึ้นมากมายที่สุดในทุกวันนี้ คือ ปัญหาภัยทางสังคม ฯลฯ หากพระสงฆ์ในฐานะเป็นผู้นำทางสังคมละเลยหน้าที่ และเข้ามามีบทบาทในการเข้ามาช่วยแก้ปัญหาขั้นพื้นฐานในทางด้านการพัฒนาจิตใจซึ่งจะมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาที่ย่อมเกิดขึ้นได้โดยยาก เพราะฉะนั้นบทบาทที่สองหรือบทบาทรอง ของพระสงฆ์จึงได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการแนะนำให้ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน ได้เห็นลู่ทางในการพัฒนาสังคมที่เหมาะสม อาจเป็นผู้ช่วยประสานงานในการรวมตัวของชาวบ้าน ในการพัฒนาวัตถุหรือเป็นผู้ที่ลงมือปฏิบัติเอง เพื่อได้ให้ชาวบ้านได้เห็น

เป็นตัวอย่าง ที่เป็นไปได้ของโครงการ จึงจัดได้ว่าอยู่ในลักษณะเป็นผู้ที่กระตุ้นคือ “แนะให้ทำ” และเป็นผู้ที่ริเริ่ม คือ “ทำให้ดู” บทบาทเหล่านี้มีคุณค่ามากมายต่อการพัฒนาสังคมที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้วัดเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการเกื้อกูล ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดพลังในการพึ่งตนเองขององค์กรท้องถิ่น ในชุมชนและสังคมขึ้นได้

จากสภาพความเป็นจริงในยุคปัจจุบันมีพระสงฆ์จำนวนไม่มากนักที่สามารถเป็นนักพัฒนาสังคมที่ดี เป็นผู้นำการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ด้วยเหตุภาวะสังคมที่เปลี่ยนไปดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะพระสงฆ์ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาสังคม ตลอดจนเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อที่จะแสวงหาหนทางในการสร้างความสัมพันธ์ การประสานงานที่มีพระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนต่างๆ และเพื่อเป็นแนวทางให้นำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชน จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,279,310 คน(ทะเบียนราษฎร. 2558) โดยใช้ตารางการสุ่มของ Taro Yamane กำหนดความเชื่อมั่น 95% คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{1,279,310}{1 + (1200 * 0.05^2)}$$

$$n = 399.87 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดของตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่น้อยกว่า 399.87 ตัวอย่าง จึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมาย จำนวน 400 ตัวอย่าง เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ จากนั้น ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) แบบไม่เจาะจง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูล และรายละเอียดต่างๆ ถึงวิธีการวิจัย แนวคิดและทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามที่จัดทำเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและทำการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาด
4. ตรวจสอบความเที่ยงตรง
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน และรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา
2. นำแบบสอบถามมาลงตารางตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 3.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ใช้การหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
 - 3.2 การวิจัยเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ระดับ} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

1.00 – 1.80	หมายถึงมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึงมีระดับความคิดเห็นน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึงมีระดับความคิดเห็นปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึงมีระดับความคิดเห็นมาก
4.21 – 5.00	หมายถึงมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

- 3.3 เปรียบเทียบระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ โดยการทดสอบค่า (t-test Independent)

3.4 เปรียบเทียบระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ และอาชีพ เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสรุปผลการวิจัยข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

จากการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.33 เป็นเพศหญิง จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 69.67 ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 รองลงมามีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.67 อายุอยู่ระหว่าง 25 – 35 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.67 และน้อยที่สุดมีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.33 รองลงมาจบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 และน้อยที่สุดจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.67 ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 เป็นโสด จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 และน้อยที่สุดเป็นหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,000 - 25,000 บาท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.33 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 35,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.67 และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 25,001 - 35,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.33 ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 132 รองลงมา มีเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 และน้อยที่สุดเป็นพ่อบ้าน / แม่บ้าน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเผยแพร่ธรรม และด้านสาธารณะสงเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98, S.D.= 0.214$) เมื่อพิจารณารายด้านกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนด้านสังคมมากกว่าด้านอื่น ($\bar{X}=4.11, S.D.= 0.275$) รองลงมาคือด้านสาธารณะสงเคราะห์ ($\bar{X}=3.99, S.D.=0.258$) และน้อยที่สุดคือด้านเผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=3.85, S.D.= 0.360$)

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11, S.D.= 0.275$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นคำถาม พบว่า ประเด็นเรื่องพระสงฆ์ควรให้ความรู้ แนวคิด เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตกลุ่มตัวอย่าง

เห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X}=4.68$, S.D.= 0.467) รองลงมา คือ ประเด็นเรื่องหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดงบประมาณมาสนับสนุนพระสงฆ์ที่จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.63$, S.D.= 0.505) ส่วนเรื่องอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนเพื่อเป็นสิ่งที่หน้าสนใจให้กับผู้ที่เข้าวัดกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนน้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X}=3.46$, S.D.= 0.550)

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ด้านเผยแพร่ธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.= 0.360) และเมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่าประเด็นเรื่องวัดควรจัดให้มีเทศน์ทุกวันพระ การเทศนาในวันสำคัญ ๆ หรือส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ เช่น วันวิสาขบูชา ฯลฯ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X}=4.66$, S.D.= 0.627) รองลงมา คือ ประเด็นเรื่องคณะสงฆ์ควรมีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยประกอบการเผยแพร่ธรรม ($\bar{X}=3.97$, S.D.= 0.551) ส่วนเรื่องรัฐบาลควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแพร่ของพระสงฆ์อย่างจริงจังกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนน้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X}=3.39$, S.D.= 0.521)

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ด้านสาธารณะสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.= 0.258) และเมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่าประเด็นเรื่องพระสงฆ์ไม่ควรเน้นสร้างถาวรวัตถุในวัดมากเกินไปจนความจำเป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X}=4.81$, S.D.= 0.549) รองลงมา คือ ประเด็นเรื่องพระสงฆ์ควรมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือชุมชนอย่างจริงจัง มิใช่เพื่อชื่อเสียงของตน ($\bar{X}=4.53$, S.D.= 0.569) ส่วนเรื่องควรให้โอกาสพระสงฆ์ได้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างเต็มที่ เพราะงานบางอย่างต้องอาศัยพระสงฆ์ต้องแก้ไขปัญหาสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การขัดเกลาคความประพฤติของเยาวชน การแก้ไขปัญหาเสพติดโดยรวมมือกับภาครัฐกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนน้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ($\bar{X}=2.79$, S.D.= 0.670)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามลักษณะบุคคล

บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลที่ได้จากการศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ศึกษามีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั้น เนื่องจากวัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ได้ดำเนินการด้านหลัก 3 ด้านอันได้แก่ ด้านสังคม ด้านเผยแผ่ธรรม ด้านสาธารณสงเคราะห์ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อาทิ เช่น 1) จัดให้พระสงฆ์ช่วยเหลือเป็นวิทยากร การสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ และจัดอบรมธรรมะแก่ประชาชน 2) วัดได้จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์แก่เด็กนักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดีแต่ยากจน 3) วัดจัดให้มีเทศน์ทุกวันพระ การเทศนาในวันสำคัญ ๆ หรือส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ เช่น วันวิสาขบูชา ฯลฯ 4) พระสงฆ์เทศน์หรือบรรยายธรรมออกเสียงตามสาย หรือหอกระจายข่าวตอนเช้าบ่อย ๆ 5) พระสงฆ์ควรต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาที่ชุมชนอย่างแท้จริง และควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 6) จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ในการช่วยพัฒนาชุมชน เช่น ลานกีฬา ศูนย์พัฒนาจิต เป็นต้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหากิตติ สุจิตโต (สร้อยมาลา) (2555 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม โดยรวม ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน มากกว่าครึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.54 มีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมามีทัศนะในระดับมากและระดับน้อยใกล้เคียงกัน โดยระดับมากมีร้อยละ 17.80 และระดับน้อยมีร้อยละ 14.66

2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีผลต่อทัศนะของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนที่เป็นชายหรือหญิงมองว่าบทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษาในอดีตและปัจจุบันนั้น พระสงฆ์ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาทุกแขนง ไม่ได้จำกัดอยู่ในระบบการศึกษาแบบโรงเรียนปริยัติธรรมหรือโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วไปเท่านั้น แต่พระสงฆ์ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้รับการศึกษาที่ดี พระสงฆ์นั้นมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา พระสงฆ์เองก็มีการศึกษาที่สูง และส่งเสริมให้เยาวชนในชุมชนได้มีการศึกษา หรือสนับสนุนในการให้ทุน แจกทุน มีการอนุเคราะห์สังคัเคราะห์ในเรื่องความเป็นอยู่ ของประชาชน ซึ่งสอดคล้องได้การศึกษาของศิริพร สุกุลเจริญพร (2550 : บทคัดย่อ) ผลจากการศึกษาเอกสาร พบว่า พระสงฆ์จะมีหน้าที่ในการศึกษาพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งพระสงฆ์มีบทบาทด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน เนื่องด้วยการที่วัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของประชาชน ทำให้พระสงฆ์กลายเป็นผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำในการสร้างสาธารณประโยชน์ ตัวอย่างเช่น สร้างหอกระจายข่าว สนับสนุนการศึกษาของสถานศึกษาต่างๆ สร้างสถานศึกษา ศูนย์ฝึกวิชาชีพ บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาการศึกษาทัดเทียมกับต่างประเทศ เพราะอยากให้บุคคลที่ได้รับการศึกษาเหล่านั้นมาช่วยพัฒนาประเทศให้เป็นที่รู้จักของโลกมากขึ้น และยังได้สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหากิตติ สุจิตโต (สร้อยมาลา) (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของ

พระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยโดยรวม ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในสังคมไทย แสดงให้เห็นว่าจากการศึกษา เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ไม่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านสังคม พระสงฆ์ควรช่วยเหลืออำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนเพื่อเป็นสิ่งที่น่าสนใจให้กับผู้ที่เข้าวัด เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีทางศาสนา
2. ด้านเผยแพร่ธรรม รัฐบาลควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแพร่ของพระสงฆ์อย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินการด้านเผยแพร่ธรรมเป็นไปในทางเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของพระพุทธศาสนาของประเทศไทย
3. ด้านสาธารณะสงเคราะห์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ ควรมีการศึกษาเรื่องอุปสรรคและปัญหาของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการแก้ปัญหาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ
3. ควรมีการศึกษาเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์วัดใหม่ จังหวัดสมุทรปราการ